

صورت‌های مالی

سبک و سنگین

حمیدرضا علمشاهی

گزارشگری مالی

گزارشگری مالی در شرکت‌های تولیدی شامل دو گروه گزارش مالی می‌شود. گزارش‌های مالی با اهداف همگانی متشکل از گزارش‌هایی خلاصه و استاندارد برای آگاهی و استفاده سهامداران و سایر ذینفعان و گزارش‌های مدیریتی برای آگاهی، تصمیم‌گیری و پشتیبانی از تصمیم‌های مدیران. در همین رابطه در استاندارد حسابداری شماره ۱ «ارائه صورت‌های مالی» آمده است: «صورت‌های مالی با مقاصد عمومی صورت‌های مالی هستند که هدف آن تامین نیازهای استفاده‌کنندگانی است که در موقعیتی قرار ندارند تا واحد تجاری را ملزم کنند گزارش‌هایی مطابق با نیازهای اطلاعاتی خاص آن‌ها تهیه کند.» (بند ۷). ویژگی‌ها و شرایط فعالیت در هر صنعت از عوامل تاثیرگذار بر عملکرد و گزارشگری مالی شرکت‌های فعال در آن صنعت است. فصلی بودن فعالیت در برخی از صنایع از جمله این ویژگی‌های تاثیرگذار به‌شمار می‌رود که موجب تهیه صورت‌های مالی سالانه و میان‌دوره‌ای متفاوتی در شرکت‌ها می‌شود.

رویدادهای طبیعی مانند سیل و زمین‌لرزه و رویدادهای سیاسی و اقتصادی مانند جنگ‌های نظامی و تجاری تاثیری شایان توجه بر چرخه عملیاتی بنگاه‌هایی دارند که در معرض این رویدادها قرار می‌گیرند. این تاثیرگذاری در مورد بنگاه‌های با فعالیتهای فصلی می‌تواند چشمگیرتر بوده و صورت‌های مالی میان‌دوره‌ای و سالانه آن‌ها متفاوت‌تر از دوره‌های گذشته باشد. صورت‌هایی که به دلیل تغییرات در خور توجه در میزان موجودیها و فروش در شرایط بحرانی، مانند گذشته سبک‌وسنگین شناخته و نامیده می‌شوند. اما صورت‌های مالی سبک‌وسنگین چیست و چرا این‌گونه نامیده می‌شوند.

صورت‌های مالی

اهداف گزارشگری مالی همگانی ایجاد می‌کند که مجموعه‌ای از صورت‌های مالی جداگانه و درعین حال مرتبط با یکدیگر از سوی شرکتها تهیه و ارائه شود. هر یک از این صورت‌های مالی حاصل پردازش انبوه داده‌های حسابداری است که به شکل اطلاعات خلاصه و طبقه‌بندی شده، ارائه شده‌اند. تلخیص و طبقه‌بندی اطلاعات در صورت‌های مالی امکان تحلیل اطلاعات ارائه‌شده را فراهم می‌سازد. از این رو اجزای هر یک از این اطلاعات نیز درخور توجه و تفسیر بوده و در تصمیم‌گیریهای مالی سودمندتر از اطلاعات خلاصه و تجمیع‌شده هستند. ابزارهای اصلی تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی یعنی نسبت‌های مالی نیز گویای ارتباط درونی این صورتها و روابط موجود میان اجزای تشکیل‌دهنده آنها هستند.

صورت‌های مالی میان‌دوره‌ای

در استاندارد حسابداری شماره ۲۲ «گزارشگری مالی میان‌دوره‌ای» درباره این‌گونه گزارشگری گفته شده است: «اهداف گزارش مالی میان‌دوره‌ای» همانند اهداف گزارش سالانه است. گزارش مالی میان‌دوره‌ای اغلب مبنایی اساسی برای اتخاذ تصمیمات اقتصادی است و این امکان را فراهم می‌سازد که چنین تصمیماتی بر اساس اطلاعات به‌موقع‌تر اتخاذ شود. بنابراین الزامات ارائه اطلاعات مالی میان‌دوره‌ای تا حدود زیادی مشابه الزامات ارائه اطلاعات مالی سالانه است، اگرچه توازن بین خصوصیات کیفی قابل‌اتکا بودن و به‌موقع بودن اطلاعات مالی میان‌دوره‌ای با درنظر گرفتن محدودیت فزونی منافع بر هزینه‌ها ممکن است متفاوت باشد.» (بند ۹).

فعالیت فصلی

برخلاف بسیاری از صنایع که در طول دوره مالی فعالیتی یکنواخت دارند و صورت‌های مالی میان‌دوره‌ای و سالانه آنها اختلافهای چندانی نشان نمی‌دهند، برخی از صنایع از فعالیت فصلی برخوردارند و صورت‌های مالی میان‌دوره‌ای و سالانه آنها نیز اختلافهای چشمگیری را نشان می‌دهند. فصلی

بودن فعالیت در شماری از صنایع مانند شرکت‌های فعال در صنعت قند و نیشکر ناشی از فصلی بودن تهیه مواد اولیه است و در شماری دیگر مانند شرکت‌های فعال در صنعت تاسیسات حرارتی و تجهیزات گرمایشی، ناشی از نوسان تقاضا برای کالاهای تولیدی به علت تغییر فصلهای سال است. در این صنایع، مواد اولیه مورد نیاز برای تولید کالاها پیش از فرارسیدن فصل تولید، خریداری و انبار می‌شود که در این مدت نیز به‌طور معمول تولید و فروش محدود و سود اندک است. با آغاز شدن فصل تولید و سرعت یافتن گردش عملیات و افزایش فروش، سود نیز از روندی فزاینده برخوردار می‌شود. در همین رابطه در استاندارد حسابداری شماره ۲۲ آمده است: «چنانچه بین سطح سود در دوره میانی و مابقی سال نوسانهای فاحش و مکرر وجود داشته باشد، فعالیت واحد تجاری ماهیت فصلی یا چرخه‌ای دارد. چنین نوسانهایی معمولاً توسط بازردرک می‌شود و بنابراین درآمد عملیاتی در همان دوره میانی که تحقق می‌یابد گزارش و ماهیت فصلی یا چرخه‌ای آن نیز افشا می‌شود.» (بند ۳۶).

صورت‌های مالی سبک

صورت‌های مالی شرکت‌های تولیدی فصلی که وارد فصل تولید و فروش شده یا نزدیک به آن شده‌اند، صورت‌های مالی سبک؛ light statements نامیده می‌شوند. صورتهایی که میزان فروش و سود و نقدینگی را بالا و میزان موجودی مواد اولیه و کالاها را به نسبت پایین نشان می‌دهند.

صورت‌های مالی سنگین

صورت‌های مالی شرکت‌های تولیدی فصلی که به پایان فصل تولید و فروش نزدیک شده یا وارد آن شده‌اند، صورت‌های مالی سنگین؛ heavy statements نامیده می‌شوند. صورتهایی که میزان فروش و سود و نقدینگی را پایین و میزان موجودی مواد اولیه و کالاها را به نسبت بالا نشان می‌دهند.

استعاره‌پردازی در صورت‌های مالی

واژه‌های سبک و سنگین به‌کار رفته در این اصطلاحها به میزان کم و زیاد بودن نسبی ارزش موجودیها در هر یک از این

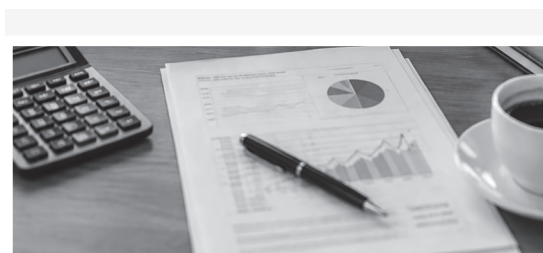
بنیان تجربی این‌گونه استعاره‌ها می‌گوید؛ در تجربه همگانی ریختن مایع بیشتر در ظرف و دیدن این‌که سطح مایع بالا می‌رود و ریختن چیزهای بیشتری روی یک کپه و دیدن این‌که سطح آن کپه بالا می‌رود، همه این‌ها تجربه‌هایی فراگیر است. تناظری بین قلمروی مفهومی خط عمود و کمیت. در این تجربه‌ها، بیشتر با بالا متناظر است و کمتر با پایین. این تناظرها در تجربه واقعی، مبنای تناظر در موارد استعاری را تشکیل می‌دهند که فراتر از موارد تجربه واقعی می‌رود. در استعاره «قیمتها بالا رفته است» هیچ تناظری در تجربه واقعی بین کمیت و خط عمود وجود ندارد اما درک کمیت بر حسب خط عمود به خاطر تجربه تناظر قاعده‌مند موجود در موارد دیگر معنی پیدا می‌کند (لیکاف؛ ۱۳۹۰، ۲۰۶). به این ترتیب یک زمینه‌سازی تجربی درباره مفهوم «بیشتر بالا و کمتر پایین است» که ناشی از برانگیختگی همزمان مفاهیم عمودی بودن و اندازه در ذهن است، صورت می‌پذیرد. به همین ترتیب میان مفاهیم «بیشتر سنگین و کمتر سبک است» تناظری وجود دارد که ناشی از تجربه همگانی توزین مواد است.

پانوشتها:

- 1-George P Lakeoff
- 2-Mark L Johnson

منابع:

- ساسانی، فرهاد. استعاره (مجموعه مقالات- مقاله چهارم نوشته جرج لیکاف). انتشارات سوره مهر. ۱۳۹۰
- کمیته تدوین استانداردهای حسابداری، استانداردهای حسابداری، سازمان حسابرسی، ۱۴۰۴
- لیکاف، جرج و جانسون، مارک. استعاره‌هایی که با آن‌ها زندگی می‌کنیم. ترجمه آقاابراهیمی، هاجر. نشر علم. ۱۳۹۴

فصلی بودن فعالیت در

برخی از صنایع

از جمله این ویژگیهای تاثیرگذار

به شمار می‌رود که

موجب تهیه صورتهای مالی سالانه و

میان دوره‌ای متفاوتی در

شرکتهای می‌شود

وضعیت‌های تولید و فروش اشاره دارند و اصطلاحهای ترکیبی پیش‌گفته نیز استعاره‌های مفهومی ساخته شده بر پایه این واژه‌ها هستند و کارکردهای شناختی دارند.

در استعاره مفهومی یک مفهوم ذهنی یا ناآشنا بر پایه مفهومی عینی یا آشنا بازگو شده و به این ترتیب مفهوم ذهنی یا ناآشنا آسان‌تر و روشن‌تر درک می‌شود. به گفته لیکاف^۱ و جانسون^۲ واضعان نظریه استعاره مفهومی؛ این استعاره‌ها ریشه در همسانی و شباهت‌های ساختاری پدیده‌ها و همبستگی و همزمانی رویدادهایی دارند که انسان تجربه می‌کند (لیکاف و جانسون؛ ۲۳۹، ۱۳۹۴). پدیده‌های همسان و رویدادهای همبسته و همزمان که به استعاره منتهی می‌شوند، مواردی هستند که به تجربه درآمده و درک می‌شوند. لیکاف در تشریح